

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: مجموعه قوانین خاص حقوقی/ تدوین گلاویژ شیخ الاسلامی؛ نظارت شادی عظیمزاده.
مشخصات نشر	: تهران: دوراندیشان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۷۶۱ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
فروست	: سری کتابهای قانون دوراندیشان.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۹۶-۷۴-۷
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قانون مدنی -- ایران
رده بندی کنگره	: ۸/KMH۴۹۳
رده بندی دیویی	: ۵۵/۳۴۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۲۷۴۳۷۰

نام کتاب مجموعه قوانین خاص حقوقی
تدوین:..... گلاویژ شیخ الاسلامی
نظارت:..... دکتر شادی عظیمزاده
ناشر:..... دوراندیشان
تیراژ:..... ۵۰۰ جلد
نوبت چاپ:..... اول - تابستان ۱۳۹۹
قطع:..... رقعی
لیتوگرافی و چاپ:..... ایده آل
قیمت:..... ۷۶۰۰۰ تومان
شماره شابک:..... ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۹۶-۷۴-۷

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان منیری جاوید - نیش کوچه مبین - پلاک ۷۷

تلفن پخش: ۸۸۹۳۸۲۹۲ - ۸۸۹۳۱۴۰۳

www.Doorandishan.Net

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای انتشارات دوراندیشان محفوظ است و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این اثر را بدون موافقت کتبی ناشر به هر صورت اعم از فتوکپی، پلی کپی، جزوه و... شرعاً و قانوناً ندارد و متخلفین به موجب قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ هـ ش تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

سری کتابهای قانون
دوران دینستان

مجموعه
قوانین خاص حقوقی

تدوین: گلاویژ شیخ الاسلامی
نظارت: دکتر شادی عظیم زاده

مقدمه

آغاز کلام سپاس از خدای مهربانی است که دانش، بصیرت و تعقل را به بندگانش آموخت. در توضیحی مختصر از چرایی و چگونگی گردآوری این مجموعه لازم به توضیح می‌دانم که آنچه در وادی امر دغدغه اینجانب برای گردآوری مجموعه‌ای از قوانین خاص (حقوقی و کیفری) بود، لزوم تنظیم و تدوین کتابی کاربردی و در عین حال آزمون محور که بتواند همراهی مطمئن - نسبت به آخرین اصلاحات و الحاقات قوانین - برای داوطلبین و دانشجویان محترم آزمون‌های شغلی و تحصیلات تکمیلی و فعالان حوزه‌های وکالت و قضاوت باشد؛ لذا پس از ورود به قلمروی قوانین خاص و مواجه شدن با تورم و انباشتگی این قوانین به خصوص در حوزه قوانین کیفری - که همیشه به دلیل گرایش تحصیلی خود نگاهی ویژه به آن داشته‌ام - منجر به تقویت انگیزه و در نهایت اقدام به گردآوری مجموعه‌ای با ویژگی‌های ذیل شد:

- مجموعه‌ای با دو فهرست مطالب جهت تسهیل دسترسی؛

یکی فهرست سنواتی مبتنی بر سال تصویب قوانین و دیگری فهرست الفبایی بر مبنای ترتیب حروف الفبا. البته لازم به ذکر است که فهرست سنواتی اساس جانمایی قوانین در کتاب بوده و به عنوان فهرست اصلی کتاب مد نظر قرار گرفته است. لذا اگر مخاطب گرامی نسبت به سال تصویب قانون مد نظر خود مشرف است با رجوع به سنوات، آن را خواهد یافت و در غیر این صورت با مراجعه به فهرست الفبایی می‌تواند در مدت زمان کوتاه تری به قانون مورد نظر دسترسی یابد.

- مجموعه‌ای با تمرکز بر آخرین اصلاحات و الحاقات قوانین در نظام حقوقی ایران؛

در فاصله بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ نظام حقوقی ایران با طیف وسیعی از اصلاحات و الحاقات قوانین مواجه بوده است که ضرورت توجه به روزآمدی آنها به امری اجتناب ناپذیر تبدیل شده است. قوانینی که اتفاقاً بسیار هم مهم و پرکاربرد برای وکلاء، سران دفاتر اسناد رسمی، قضات دادگستری، اساتید دانشگاه‌ها، طراحان سوال آزمون‌های حقوقی و داوطلبین محترم بوده است که هر یک به فراخور نیاز خود کارکرد این تغییرات را تجربه می‌کنند، به عنوان مثال: قانون صدور چک، قانون پولشویی، قانون تأمین مالی تروریسم، قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت، قانون اجرای احکام مدنی، قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی، آیین نامه مفاد اسناد رسمی لازم الاجراء و طرز رسیدگی به

شکایات از طریق عملیات اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و... این درحالی است که در نظام عدالت کیفری ایران، اخیراً تصویب مقرراتی خارج از قانون مجازات اسلامی که گاه حتی بر عموماً حقوق کیفری نیز موثر هستند و یا در جرم انگاری‌های خاص موجب وضع سازوکارهای ویژه و ارائه سیاست کیفری افتراقی می‌شوند، موجب شده است تا توجه به قوانین خاص کیفری بیش از سابق اقتضا نماید. مقررات لاحق‌تری چون؛ قانون کاهش مجازات حبس تعزیری، قانون حمایت از اطفال و نوجوانان، قانون مقابله با اقدامات خصمانه رژیم صهیونیستی علیه صلح و امنیت که همگی از مصوبات مهم و اثرگذار سال ۱۳۹۹ می‌باشند.

در پایان این مخلص نیز دو فرض را بر خود واجب می‌دانم: سپاس بی‌کران از استاد گرانقدرم، سرکار خانم دکتر شادی عظیم‌زاده که از سنوات گذشته تا به امروز همواره و در تمام مراحل تحصیلی راهنما، مشوق و مؤثر در مسیر پیش روی من بوده‌اند. همچنین، از جناب آقای قاسم حسین‌آبادی مدیر محترم مؤسسه آموزش عالی و انتشارات دوراندیشان و همکاران محترم‌شان در آن مجموعه به دلیل فراهم آوردن چنین فرصتی بسیار سپاسگزار و متشکر می‌باشم.

گلاویژ شیخ‌الاسلامی وطنی - تیر ماه ۱۳۹۹

فهرست مطالب

بخش اول: قوانین خاص حقوق مدنی

- قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم مصوب ۱۳۱۲/۴/۳۱ ۱۶
- قانون راجع به رشد متعاملین مصوب ۱۳۱۳/۶/۱۳ ۱۷
- قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹/۴/۲ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۷۴/۴/۱۸ ۱۸
- قانون مسئولیت مدنی مصوب ۱۳۳۹/۲/۷ ۶۲
- قانون تملک آپارتمان‌ها مصوب ۱۳۴۳/۱۲/۱۶ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۶/۳/۱۱ ۶۵
- قانون دریایی مصوب ۱۳۴۳/۶/۲۹ با اصلاحات ۱۳۹۱/۸/۱۶ ۷۰
- قانون منع ازدواج کارکنان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه مصوب ۱۳۴۵/۱۰/۲۵ ۱۲۵
- آیین‌نامه اجرایی قانون تملک آپارتمان‌ها مصوب ۱۳۴۷/۲/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی مصوب ۱۳۷۱/۱/۳۰ ۱۲۶
- قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۸۹/۵/۳۱ ۱۳۱
- قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۱۸ ۱۳۶
- قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۵۶/۵/۲ ۱۵۲
- قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۶۲/۲/۱۳ با آخرین اصلاحات ۱۳۷۴/۱۱/۲۴ ۱۶۳
- قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۷۶/۵/۲۶ ۱۶۸
- قانون افراز و فروش املاک مشاع مصوب ۱۳۵۷/۸/۲۲ ۱۷۰
- آیین‌نامه اجرایی افراز و فروش املاک مشاع مصوب ۱۳۵۸/۲/۲۰ ۱۷۱
- قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۲ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ ۱۷۳
- قانون زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۹۰/۳/۳۱ ۱۷۸
- قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها مصوب ۱۳۶۷/۱۱/۲ ۱۸۶
- مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص «حق کسب یا پیشه یا تجارت» مصوب ۱۳۶۹/۱۰/۲۵ ۱۸۷
- قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی مصوب ۱۳۷۲/۴/۳ ۱۸۸
- قانون واگذاری قیمت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیم توسط دادگاه صالح مصوب ۱۳۷۶/۴/۲۹ ۱۸۹
- قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی درخصوص حکم موت فرض غایبان مفقودالاثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محاکم صالح مصوب ۱۳۷۶/۱/۲۰ ۱۹۰

- آیین‌نامه اجرایی قانون روابط موجر و مستأجر (۷۶) مصوب ۱۳۷۸/۲/۱۹ ۱۹۱
- قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ ۱۹۵
- قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور مصوب ۱۳۸۲/۴/۲۹ ۱۹۶
- آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور مصوب ۱۳۸۳/۱۲/۲۴ ۱۹۷
- قانون سقط درمانی مصوب ۱۳۸۴/۳/۱۰ ۱۹۹
- قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان غیرایرانی مصوب ۱۳۸۵/۷/۲ ۲۰۰
- آخرین اصلاحات مصوب ۱۳۹۸/۷/۲ ۲۰۰
- قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان مصوب ۱۳۸۷/۱۵ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۲/۶/۱۲ ۲۰۱
- قانون مستثنی شدن شهرداری‌های کشور در واگذاری قسمتی از پارک‌ها و میادین و اموال عمومی اعم از عرصه و اعیان از شمول قوانین مالک و مستأجر مصوب ۱۳۸۹/۴/۲ ۲۰۷
- قانون پیش‌فروش ساختمان مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۲ با آخرین اصلاحات و الحاقات تا تاریخ ۱۳۹۰/۳/۳۱ ۲۰۸
- قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولت‌های خارجی مصوب ۱۳۹۰/۱۲/۱۷ ۲۱۴
- قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ ۲۱۶
- قانون حمایت از کودکان بی سرپرست و بدسرپرست مصوب ۱۳۹۲/۶/۳۱ ۲۲۹
- آیین‌نامه اجرایی قانون پیش‌فروش ساختمان مصوب ۱۳۹۳/۳/۷ ۲۳۶
- قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ ۲۴۰

بخش دوم: قوانین خاص آیین دادرسی مدنی

- قانون وکالت مصوب ۱۳۱۵/۱۱/۲۵ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۶۱/۱۲/۲۶ ۲۶۴
- قانون اصلاح بعضی از مواد قانون ثبت و قانون دفاتر اسناد رسمی مصوب ۱۳۲۲/۶/۲۷ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۳۵/۱۲/۲۸ ۲۷۵
- لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳/۱۲/۵ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۷۳/۴/۱۵ ۲۷۷
- قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتریاران مصوب ۱۳۵۴/۴/۲۵ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۷/۱۲/۲۴ ۲۸۴
- قانون اجرای احکام مدنی مصوب ۱۳۵۶/۸/۱ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۹۴/۱۱/۱۲ ۲۹۹
- قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیرمنقول متعلق به شهرداری‌ها مصوب ۱۳۶۱/۲/۱۴ با آخرین اصلاحات ۱۳۸۹/۵/۲۷ ۳۲۴
- قانون نحوه پرداخت محکوم به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی مصوب ۱۳۶۵/۸/۱۵ ۳۲۵
- طرح انتخاب وکیل توسط اصحاب دعوی مصوب ۱۳۷۰/۷/۱۱ ۳۲۶
- قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۲/۱۲/۴ ۳۲۷

- قانون استفاده بعضی از دستگاه‌ها از نماینده حقوقی در مراجع قضایی و معافیت بنیاد شهید انقلاب اسلامی و کمیته امداد امام خمینی (ره) از پرداخت هزینه دادرسی مصوب ۱۳۷۴/۳/۷ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۷۹/۲/۱۳ ۳۴۱
- قانون داوری تجاری بین‌المللی مصوب ۱۳۷۶/۶/۲۶ ۳۴۲
- قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح مصوب ۱۳۷۶/۷/۲۹ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۸۸/۱/۲۶ ۳۵۵
- قانون کیفیت اخذ پروانه و کالت دادگستری مصوب ۱۳۷۶/۱/۱۷ ۳۵۶
- آیین‌نامه صدور جواز و کالت اتفاقی (موقت) مصوب ۱۳۷۸/۳/۳ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۸۷/۵/۵ ۳۵۹
- آیین‌نامه حق‌الزحمه داوری موضوع ماده ۴۹۸ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب فروردین ماه ۱۳۷۹ مصوب ۱۳۸۰/۹/۲۰ ۳۶۱
- آیین‌نامه اجرایی مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجراء و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مصوب ۱۳۸۷/۶/۱۱ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۶ ۳۶۲
- قانون آیین دادرسی کار مصوب ۱۳۹۱/۱۱/۷ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷/۱۲/۲۷ ۴۰۲
- آیین‌نامه نحوه جذب، گزینش و کارآموزی داوطلبان تصدی امر قضاء و استخدام قضات مصوب ۱۳۹۲/۲/۲۶ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۵ ۴۲۲
- قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۵ ۴۳۳
- آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳/۱۱/۲۷ ۴۵۶
- قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۹۴/۳/۲۳ ۴۷۱
- قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۴/۹/۱۶ ۴۷۸
- آیین‌نامه اجرایی قانون شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۵/۱۰/۴ ۴۸۸
- آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷ مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۹۷/۱۱/۲۸ ۴۹۷
- بخشنامه شوراهای حل اختلاف مصوب ۱۳۹۸/۵/۲۸ ۵۰۷

بخش سوم: قوانین خاص حقوق تجارت

- قانون راجع به ثبت شرکت‌ها مصوب ۱۳۱۰/۳/۲ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۶/۳/۷ ۵۱۰
- قانون راجع به دلالات مصوب ۱۳۱۷/۱۲/۷ ۵۱۴
- قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی مصوب ۱۳۱۸/۴/۲۴ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۳۴/۱۱/۳ ۵۱۷
- قانون شرکت‌های تعاونی مصوب ۱۳۵۰/۳/۱۶ با اصلاحات بعدی ۵۲۷
- قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷/۸/۱۳ ۵۶۵
- قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰/۶/۳۰ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۳/۲/۱۷ ۵۷۷

- قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی مصوب ۱۳۷۲/۱۰/۲۱. ۶۰۴
- قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکت‌های خارجی مصوب ۱۳۷۶/۸/۲۱ ۶۰۶
- قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۶/۳۰ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۶/۱/۳۰ ۶۰۷
- آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکت‌های خارجی مصوب ۱۳۷۸/۱/۱۱ ۶۱۱
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی مصوب ۱۳۷۹/۰۶/۱۳ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۲/۷/۱۷ ۶۱۴
- قانون تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۱۷ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۰/۴/۸ ۶۲۴
- قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۹/۱ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۰/۴/۸ ۶۴۱
- قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶/۸/۷ ۶۵۷
- قانون اجرای سیاست کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷/۳/۲۵ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷/۳/۲۲ ۶۷۵
- قانون تعیین تعرفه‌های خدمات مرکز توسعه تجارت الکترونیکی مصوب ۱۳۹۳/۳/۲۰ ۷۲۶
- قانون اصلاح ماده ۲۴۱ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ ۷۲۷
- مواد مرتبط از قانون احکام دائمی قوانین برنامه توسعه مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱ ۷۲۸
- بخشنامه صادره از بانک مرکزی در خصوص شرایط صدور و استفاده از چک‌های تضمین شده مصوب ۱۳۹۷/۹/۱۱ ۷۳۲
- قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸/۲/۱۵ ۷۳۴
- آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۸ ۷۵۰

فهرست الفبایی

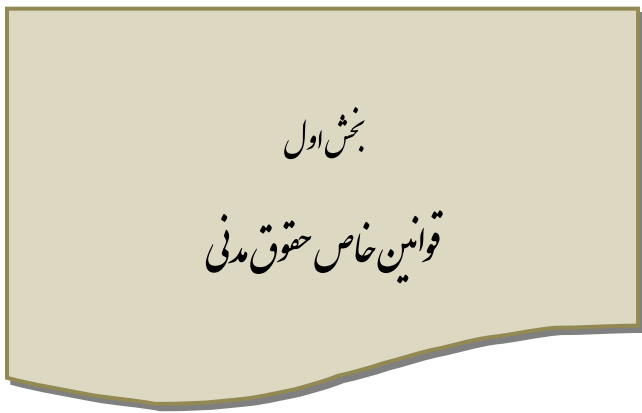
صفحه	تاریخ تصویب	عنوان
قوانین خاص حقوق مدنی		
۱۷۱	مصوب ۱۳۵۸	آیین نامه اجرایی قانون افراز و فروش املاک مشاع
۲۳۶	مصوب ۱۳۹۳	آیین نامه اجرایی قانون پیش فروش ساختمان
۱۲۶	مصوب ۱۳۴۷ با اصلاحات بعدی	آیین نامه اجرایی قانون تملک آپارتمان‌ها
۱۹۱	مصوب ۱۳۷۸	آیین نامه اجرایی قانون روابط موجر و مستأجر (۷۶)
۱۹۷	مصوب ۱۳۸۳	آیین نامه اجرایی قانون نحوه اهدای جنین به زوجین نابارور
۱۶	مصوب ۱۳۱۲	قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم
۱۹۰	مصوب ۱۳۷۶	قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در خصوص صدور حکم موت فرضی غایبان مفقود الاثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محاکم
۱۷۰	مصوب ۱۳۵۷	قانون افراز و فروش املاک مشاع
۱۸	مصوب ۱۳۱۹ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۴	قانون امور حسبی
۲۴۰	مصوب ۱۳۹۵	قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه
۲۰۸	مصوب ۱۳۸۹ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۰	قانون پیش فروش ساختمان
۱۹۵	مصوب ۱۳۷۹	قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنها مسلم است
۱۷۳	مصوب ۱۳۶۳ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۵	قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه
۲۰۰	مصوب ۱۳۸۵ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۸	قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان غیر ایرانی
۶۵	مصوب ۱۳۴۳ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۶	قانون تملک آپارتمان‌ها
۱۳۶	مصوب ۱۳۵۵ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۶۳	قانون ثبت احوال
۱۸۶	مصوب ۱۳۶۷	قانون حفظ اعتبار اسناد سجلی و جلوگیری از تزلزل آنها

۱۳۱	مصوب ۱۳۴۸ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۸۹	قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان
۲۲۹	مصوب ۱۳۹۲	قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست
۲۰۱	مصوب ۱۳۸۸ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۲	قانون حمایت از حقوق مصرف کنندگان
۲۱۶	مصوب ۱۳۹۱	قانون حمایت خانواده
۷۰	مصوب ۱۳۴۳ با اصلاحات ۱۳۹۱	قانون دریایی
۱۷	مصوب ۱۳۱۳	قانون راجع به رشد متعلمین
۲۰۷	مصوب ۱۳۸۹	قانون راجع به مستثنی شدن شهرداری های کشور در مورد واگذاری قسمتی از پارکها و میادین و اموال عمومی اعم از عرصه و اعیان از شمول قوانین مربوط به مالک و مستأجر
۱۸۸	مصوب ۱۳۷۲	قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی ایرانیان زرتشتی، کلیمی و مسیحی
۱۵۲	مصوب سالهای ۱۳۵۶، ۱۳۶۲، ۱۳۷۶	قانون روابط موجر و مستأجر
۱۷۸	مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۰	قانون زمین شهری
۱۹۹	مصوب ۱۳۸۴	قانون سقط درمانی
۶۲	مصوب ۱۳۳۹	قانون مسئولیت مدنی
۱۲۵	مصوب ۱۳۴۵	قانون منع ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه
۱۹۶	مصوب ۱۳۸۲	قانون نحوه اهدای جنین به زوجین ناباور
۱۸۹	مصوب ۱۳۷۶	قانون واگذاری قیمومت محجوران تحت پوشش سازمان بهزیستی کشور به سازمان مذکور تا زمان تعیین قیم توسط دادگاه صالح
۱۸۷	مصوب ۱۳۶۹	مصوبه مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص «حق کسب یا پیشه یا تجارت»
۲۱۴	مصوب ۱۳۹۰	موادی از قانون صلاحیت دادگستری جمهوری اسلامی ایران برای رسیدگی به دعاوی مدنی علیه دولت های خارجی
قوانین خاص آیین دادرسی مدنی		
۴۸۸	مصوب ۱۳۹۵	آیین نامه اجرایی قانون شوراهای حل اختلاف
۴۵۶	مصوب ۱۳۹۳	آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده

۳۶۲	مصوب ۱۳۸۷ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۸	آیین نامه اجرایی مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
۴۹۷	مصوب ۱۳۹۷	آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
۳۶۱	مصوب ۱۳۸۰	آیین نامه حق الزحمه داورى موضوع ماده ۴۹۸ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی
۳۵۹	مصوب ۱۳۷۸ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۸۷	آیین نامه اجرایی صدور جواز وکالت اتفاقی (موقت)
۴۲۲	مصوب ۱۳۹۲ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۵	آیین نامه نحوه جذب، گزینش، کارآموزی داوطلبان تصدی امر قضاء و استخدام قضات
۵۰۷	مصوب ۱۳۹۸	بخشنامه شوراهای حل اختلاف
۳۲۶	مصوب ۱۳۷۰	طرح انتخاب وکیل توسط اصحاب دعوی
۴۰۲	مصوب ۱۳۹۱ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۳	قانون آیین دادرسی کار
۲۹۹	مصوب ۱۳۵۶ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۴	قانون اجرای احکام مدنی
۳۴۱	مصوب ۱۳۷۴ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۹	قانون استفاده بعضی از دستگاه‌ها از نماینده حقوقی در مراجع قضایی و معاونت بنیاد شهید انقلاب اسلامی و کمیته امداد امام خمینی (ره) از پرداخت هزینه دادرسی
۲۷۵	مصوب ۱۳۲۲ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۳۵	قانون اصلاح بعضی از مواد قانون ثبت و قانون دفاتر اسناد رسمی
۳۲۷	مصوب ۱۳۷۳ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۲	قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب
۴۳۳	مصوب ۱۳۹۲	قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری
۳۵۵	مصوب ۱۳۷۶ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۸۸	قانون حمایت قضایی از کارکنان دولت و پرسنل نیروهای مسلح
۳۴۲	مصوب ۱۳۷۶	قانون داورى تجارى بين المللى
۲۸۴	مصوب ۱۳۵۴ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۸	قانون دفاتر اسناد رسمی و کانون سردفتران و دفتریاران
۳۲۴	مصوب ۱۳۶۱ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۸۹	قانون راجع به منع توقیف اموال منقول و غیر منقول متعلق به شهرداری‌ها

۴۷۸	مصوب ۱۳۹۵	قانون شوراهای حل اختلاف
۳۵۶	مصوب ۱۳۷۶	قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری
۴۷۱	مصوب ۱۳۹۴	قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی
۳۲۵	مصوب ۱۳۶۵	قانون نحوه پرداخت محکوم به دولت و عدم تأمین و توقیف اموال دولتی
۲۶۴	مصوب ۱۳۱۵ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۶۱	قانون وکالت
۲۷۷	مصوب ۱۳۳۳ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۳	لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری
قوانین خاص حقوق تجارت		
۶۱۱	مصوب ۱۳۷۸	آیین نامه اجرایی قانون ثبت شعبه یا نمایندگی شرکت‌های خارجی
۶۱۴	مصوب ۱۳۷۹	آیین نامه اجرایی تبصره (۴) قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذی صلاح به عنوان حسابدار رسمی
۷۵۰	مصوب ۱۳۹۸	آیین نامه اجرایی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت
۷۳۲	مصوب ۱۳۹۷	بخشنامه صادره از بانک مرکزی در خصوص شرایط صدور و استفاده از چک‌های تضمین شده
۶۰۶	مصوب ۱۳۷۶	قانون اجازه ثبت شعبه یا نمایندگی شرکت‌های خارجی
۶۷۵	مصوب ۱۳۸۶ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷	قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۵۱۷	مصوب ۱۳۱۸ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۳۴	قانون اداره تصفیه امور ورشکستگی
۶۰۴	مصوب ۱۳۷۲	قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه ای حسابداران ذی صلاح به عنوان حسابدار رسمی
۷۲۷	مصوب ۱۳۹۵	قانون اصلاح ماده ۲۴۱ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت
۶۴۱	مصوب ۱۳۸۴ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۰	قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران
۵۷۷	مصوب ۱۳۷۰ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۳	قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران
۶۲۴	مصوب ۱۳۸۲ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۰	قانون تجارت الکترونیکی
۷۲۶	مصوب ۱۳۹۳	قانون تعیین تعرفه‌های خدمات مرکز توسعه تجارت الکترونیکی

۶۵۷	مصوب ۱۳۸۶	قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری
۷۳۴	مصوب ۱۳۹۸	قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و حمایت از کالای ایرانی
۵۱۴	مصوب ۱۳۱۷ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۲۰	قانون راجع به دلالتان
۵۱۰	مصوب ۱۳۱۰ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۷۶	قانون راجع به ثبت شرکت‌ها
۵۲۷	مصوب ۱۳۵۰ با اصلاحات بعدی	قانون شرکت‌های تعاونی
۵۶۵	مصوب ۱۳۵۵ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۷	قانون صدور چک
۶۰۷	مصوب ۱۳۷۶ با اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۶	قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت
۷۲۸	مصوب ۱۳۹۵	مواد مرتبط از احکام دایمی قوانین برنامه توسعه

بخش اول

قوانین خاص حقوق مدنی

قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم

مصوب ۱۳۱۲/۴/۳۱

ماده واحده - نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیر شیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده محاکم باید قواعد و عادات مسلمه متداوله در مذهب آنان را جز در مواردی که مقررات قانون راجع به انتظامات عمومی باشد به طریق ذیل رعایت نمایند:

۱- در مسایل مربوط به نکاح و طلاق عادات و قواعد مسلمه متداوله در مذهبی که شوهر پیرو آن است.

۲- در مسایل مربوطه به ارث و وصیت عادات و قواعد مسلمه متداوله در مذهب متوفی.

۳- در مسایل مربوط به فرزندخواندگی عادات و قواعد مسلمه متداوله در مذهبی که پدرخوانده یا مادرخوانده پیرو آن است.

چون به موجب قانون ۴ تیرماه ۱۳۱۲ (وزیر عدلیه مجاز است لویح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد می نماید، پس از تصویب کمیسیون قوانین عدلیه به موقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل نواقصی را که در ضمن جریان ممکن است معلوم شود رفع و قوانین مزبوره را تکمیل نموده، ثانیاً برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید) علیهذا (قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم) مشتمل بر یک ماده که در تاریخ سی و یکم تیرماه یک هزار و سیصد و دوازده شمسی به تصویب کمیسیون قوانین عدلیه مجلس شورای ملی رسیده قابل اجرا است.

قانون راجع به رشد متعاملین

مصوب ۱۳۱۳/۶/۱۳

ماده واحده - از تاریخ اجرای این قانون در مورد کلیه معاملات و عقود و ایقاعات به استثناء نکاح و طلاق، محاکم عدلیه و ادارات دولتی و دفاتر اسناد رسمی باید کسانی را که به سن ۱۸ سال شمسی تمام نرسیده‌اند اعم از ذکور و اناث غیررشدید بشناسند مگر آنکه رشد آنان قبل از اقدام به انجام معامله یا عقد و یا ایقاع به طرفیت مدعی‌العموم در محاکم ثابت شده باشد. اشخاصی که به سن ۱۸ سال شمسی تمام رسیده‌اند در محاکم عدلیه و ادارات دولتی و دفاتر اسناد رسمی رشد محسوب می‌شوند مگر اینکه عدم رشد آنها به طرفیت مدعی‌العموم در محاکم ثابت گردد. مناط تشخیص سن اشخاص اوراق هویت آنهاست مگر آنکه خلاف آن ثابت شود. این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه سیزدهم شهریورماه یک هزار و سیصد و سیزده شمسی به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

قانون امور حسبی

مصوب ۱۳۱۹/۴/۲ با آخرین اصلاحات تا ۱۳۷۴/۴/۱۸

ماده ۱- امور حسبی اموری است که دادگاه‌ها مکلفند نسبت به آن امور اقدام نموده و تصمیمی اتخاذ نمایند بدون اینکه رسیدگی به آنها متوقف بر وقوع اختلاف و منازعه بین اشخاص و اقامه دعوی از طرف آنها باشد.^۱

ماده ۲- رسیدگی به امور حسبی تابع مقررات این باب می‌باشد مگر آنکه خلاف آن مقرر شده باشد.^۲

ماده ۳- رسیدگی به امور حسبی در دادگاه‌های حقوقی به عمل می‌آید.

ماده ۴- در موضوعات حسبی هرگاه امری در خارج از مقر دادگاهی که کار در آنجا مطرح است باید انجام شود دادگاه مزبور می‌تواند انجام آن امر را به دادگاهی که کار در حوزه آن باید بشود ارجاع نماید و در این صورت دادگاه نامبرده امر ارجاع شده را انجام و نتیجه را به دادگاه ارجاع‌کننده امر می‌فرستد.

ماده ۵- مقررات راجع به نیابت قضایی که در آیین دادرسی مدنی ذکر شده شامل امور حسبی خواهد بود.

ماده ۶- در صورتی که دو یا چند دادگاه برای رسیدگی به موضوعی صالح باشند دادگاهی که بدو به آن رجوع شده است رسیدگی می‌نماید.

ماده ۷- در صورت حدوث اختلاف در صلاحیت دادگاه‌ها رفع اختلاف به ترتیب مقرر در آیین دادرسی مدنی به عمل می‌آید.

ماده ۸- دادرس باید در موارد زیر از مداخله در امور حسبی خودداری کند:

- ۱- اموری که در آنها ذی‌نفع است.
- ۲- امور راجع به زوجه خود (زوجه‌ای که در عده طلاق رجعی است در حکم زوجه است).
- ۳- امور اقرباء نسبی و سببی خود در درجه یک و دو از طبقه اول و درجه یک از طبقه دوم.
- ۴- امور راجع به اشخاصی که سمت ولایت یا قیمومت یا نمایندگی نسبت به آنها دارد.

۱. ر.ک به نظریه شماره ۷/۶۳۱۹ مورخ ۱۳۸۱/۷/۲۲ اداره کل حقوقی و تدوین قوه قضائیه.

۲. ر.ک به نظریات اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه:

الف - نظریه شماره ۷/۴۵۱۰ مورخ ۱۳۸۰/۸/۹

ب - نظریه شماره ۷/۸۹۵۵ مورخ ۱۳۷۹/۹/۱۹

ج - نظریه شماره ۷/۲۷۲۱ مورخ ۱۳۷۹/۸/۳۰

- ماده ۹-** در موارد خودداری دادرس هرگاه در آن حوزه دادرس صلاحیت‌دار برای رسیدگی نباشد، رسیدگی به دادگاه نزدیک‌تر ارجاع می‌شود.
- ماده ۱۰-** در موارد ماده ۷ دادرس باید از رسیدگی خودداری نماید ولی اشخاص ذی‌نفع نمی‌توانند به استناد این ماده دادرس را رد نمایند.
- ماده ۱۱-** عدم صلاحیت محلی دادگاه یا خودداری دادرس از مداخله درخصوص امری رافع آثار قانونی اقدام یا تصمیمی که به عمل آمده است، نخواهد بود.
- ماده ۱۲-** روزهای تعطیل مانع از رجوع به دادرس در امور حسبی نیست ولی دادرس می‌تواند رسیدگی را در روزهای تعطیل به تأخیر اندازد مگر اینکه امر از اموری فوری باشد.
- ماده ۱۳-** درخواست در امور حسبی ممکن است کتبی یا زبانی باشد، درخواست زبانی در صورت مجلس نوشته شده و به امضا درخواست‌کننده می‌رسد.
- ماده ۱۴-** در امور حسبی دادرس باید هرگونه بازجویی و اقدامی که برای اثبات قضیه لازم است به عمل آورد، هرچند درخواستی از دادرس نسبت به آن اقدام نشده باشد و در تمام مواقع رسیدگی می‌تواند دلایلی که مورد استناد واقع می‌شود قبول نماید.
- ماده ۱۵-** اشخاص ذی‌نفع می‌توانند شخصاً در دادگاه حاضر شوند یا نماینده بفرستند و نیز می‌توانند کسی را به سمت مشاور همراه خود به دادگاه بیاورند و در صورتی که نماینده به دادگاه فرستاده شود نمایندگی او باید نزد دادرس محرز شود.
- تبصره -** نماینده اعم از وکلاء دادگستری یا غیر آنها است.
- ماده ۱۶-** حساب مواعد به ترتیبی است که در آیین دادرسی مدنی ذکر شده و اگر روز آخر موعد مصادف با تعطیل شود آخر موعد روز بعد از تعطیل خواهد بود.
- ماده ۱۷-** در مهلت‌هایی که مسافت رعایت می‌شود ترتیب آن مطابق مقررات آیین دادرسی مدنی راجع به مسافت است.
- ماده ۱۸-** اشخاص ذی‌نفع می‌توانند پرونده‌های امور حسبی را ملاحظه نموده و از محتویات آن رونوشت گواهی شده یا گواهی نشده از دفتر دادگاه بگیرند.
- ماده ۱۹-** هرگاه ضمن رسیدگی به امور حسبی دعوایی از طرف اشخاص ذینفع حادث شود که رسیدگی به امور حسبی متوقف به تعیین تکلیف نسبت به آن دعوی باشد دادرس در صورت درخواست دستور موقتی در موضوع آن دعوی مطابق مقررات دادرسی فوری صادر می‌نماید.

- ماده ۲۰-** اقدام و دخالت دادستان در امور حسبی مخصوص به مواردی است که در قانون تصریح شده است.^۱
- ماده ۲۱-** در مواردی که دادستان مکلف به اقدامی می‌باشد، اقدام به‌عهده دادرسی دادگاه شهرستانی است که رسیدگی در حوزه آن دادگاه به عمل می‌آید.
- ماده ۲۲-** دادرسی پس از تمام شدن بازجویی و رسیدگی منتهی در ظرف دو روز تصمیم خود را اعلام می‌نماید.
- ماده ۲۳-** تصمیم دادرسی باید موجه و مدلل باشد.
- ماده ۲۴-** در مواردی که تصمیمات دادگاه باید ابلاغ شود ترتیب ابلاغ مانند مقررات آیین دادرسی مدنی است.
- ماده ۲۵-** در صورتی که ابلاغ در کشور بیگانه باید به عمل آید، دادرسی می‌تواند ترتیب سهل‌تری برای ابلاغ در نظر گرفته و دستور دهد.
- ماده ۲۶-** هرگاه شخصی که تصمیم دادگاه باید به او ابلاغ شود در دادگاه حاضر باشد تصمیم دادگاه به او اعلام و این عمل ابلاغ محسوب است و رونوشت نیز به او داده می‌شود.
- ماده ۲۷-** تصمیم دادگاه در امور حسبی قابل پژوهش و فرجام نیست جز آنچه در قانون تصریح شده باشد.
- ماده ۲۸-** مرجع شکایت پژوهشی از تصمیمات قابل پژوهش در امور حسبی دادگاهی است که مطابق آیین دادرسی مدنی صلاحیت رسیدگی پژوهشی به احکام دادگاه صادرکننده تصمیم در مورد دعاوی دارد.
- ماده ۲۹-** مدت پژوهش همان است که برای پژوهش احکام در آیین دادرسی مدنی مقرر شده است.
- ماده ۳۰-** در صورتی که پژوهش خواه اثبات کند که پژوهش نخواستن او در موعد به واسطه عذر موجه بوده و در ظرف ده روز از تاریخ رفع عذر پژوهش بخواهد دادگاهی که مرجع رسیدگی پژوهش است می‌تواند مهلت پژوهش را تجدید نماید؛ مشروط به اینکه از تاریخ انقضا مدت پژوهش بیش از شش ماه نگذشته باشد.
- ماده ۳۱-** مهلت جدید نباید بیش از موعد پژوهشی باشد و درخواست تجدید مهلت بیش از یک دفعه پذیرفته نیست.

۱. ر.ک به نظریات اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه:

الف - نظریه شماره ۷/۸۹۷۴ مورخ ۱۳۸۱/۹/۳

ب - نظریه شماره ۷/۴۵۱۱ مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۹

ماده ۳۲- شکایت پژوهشی به دفتر دادگاهی که صادرکننده تصمیم مورد شکایت بوده داده می‌شود و دفتر نامبرده باید فوراً شکایت‌نامه را ثبت و رسید آن را به شاکی داده و منتهی در ظرف دو روز شکایت‌نامه پژوهشی را با برگ‌های مربوط به دادگاهی که مرجع رسیدگی پژوهشی است بفرستد.

ماده ۳۳- شکایت پژوهشی ممکن است شفاهی باشد در این صورت شکایت نامبرده در صورتمجلس دادگاه درج و به امضاء شاکی و دادرس می‌رسد و این صورتمجلس با برگ‌های مربوطه به دادگاه مرجع رسیدگی پژوهشی فرستاده خواهد شد.

ماده ۳۴- شکایت پژوهشی ممکن است مبنی بر جهات یا ادله جدید باشد.

ماده ۳۵- شکایت پژوهشی موجب تعویق اجراء تصمیم مورد شکایت نمی‌شود مگر اینکه دادگاهی که رسیدگی پژوهشی می‌کند قرار تأخیر اجرای آن را بدهد.

ماده ۳۶- تصمیم دادگاه استان به اتفاق یا به اکثریت آرا معلوم می‌شود.

ماده ۳۷- دادگاهی که رسیدگی پژوهشی می‌نماید هرگونه رسیدگی و تحقیقی که مفید و لازم بداند بدون احتیاج به درخواست به عمل می‌آورد و پس از رسیدگی اگر تصمیم مورد شکایت را صحیح بداند آن را تأیید و چنانچه نقصی در تصمیم نامبرده مشاهده کند موافق نظر خود آن را تکمیل می‌نماید و هرگاه تصمیم مورد شکایت را صحیح نداند آن را الغاء نموده و تصمیم مقتضی را اعلام می‌نماید.

ماده ۳۸- هرگاه در تصمیم دادگاه اشتباهی در حساب یا سهو قلم یا اشتباهات دیگری رخ دهد مثل از قلم افتادن نام یکی از اشخاص ذی‌نفع یا زیاد شدن نامی مادام که آن تصمیم به وسیله شکایت به دادگاه بالاتر از دادگاه خارج نشده باشد، دادگاه صادرکننده تصمیم مستقلاً یا به درخواست یکی از اشخاص ذی‌نفع آن را تصحیح می‌نماید و این تصحیح زیر تصمیم دادگاه یا برگ دیگری که پیوست آن می‌شود، نوشته خواهد شد. دادن رونوشت از تصمیم دادگاه بدون پیوست نامبرده ممنوع است. تصحیح به اشخاصی که تصمیم دادگاه باید ابلاغ شود، ابلاغ می‌شود و در مواردی که تصمیم دادگاه قابل پژوهش است، تصحیح آن هم در مدت مقرر برای پژوهش قابل پژوهش خواهد بود.

ماده ۳۹- هرگاه تصمیم دادگاه از اعتبار افتاده باشد تصحیح هم از اعتبار خواهد افتاد.

ماده ۴۰- هرگاه دادگاه رأساً برحسب تذکر به خطا تصمیم خود برخورد در صورتی که آن تصمیم قابل پژوهش نباشد می‌تواند آن را تغییر دهد.

ماده ۴۱- تصمیمی که در زمینه درخواستی به عمل آمده است، تغییر آن هم محتاج به درخواست است.

ماده ۴۲- هرگاه در استنباط از مواد قانون بین دادرس‌هایی که رسیدگی پژوهشی می‌کنند اختلاف نظر باشد دادگاهی که به امر حسبی رسیدگی پژوهشی می‌نماید می‌تواند به توسط دادستان دیوان کشور نظر هیأت عمومی دیوان کشور را بخواهد و در این صورت دادگاه نظر خود را با دلایل آن برای دادستان دیوان کشور می‌فرستد و پس از آنکه دیوان کشور نظر خود را اعلام کرد دادگاه مکلف است مطابق آن عمل نماید.

ماده ۴۳- دادستان دیوان کشور از هر طریقی که مطلع به سوء استنباط از مواد این قانون در دادگاه‌ها بشود یا به اختلاف نظر دادگاه‌ها راجع به امور حسبی اطلاع حاصل کند که مهم و مؤثر باشد، نظر هیأت عمومی دیوان کشور را خواسته و به وزارت دادگستری اطلاع می‌دهد که به دادگاه ابلاغ شود و دادگاه‌ها مکلفند بر طبق نظر مزبور رفتار نمایند.

ماده ۴۴- کسانی که تصمیم دادگاه را در امور حسبی برای خود مضر بدانند می‌توانند بر آن اعتراض نمایند؛ خواه تصمیم از دادگاه نخست صادر شده و یا از دادگاه پژوهشی باشد و حکمی که در نتیجه اعتراض صادر می‌شود قابل پژوهش و فرجام است.

ماده ۴۵- مقررات آیین دادرسی مدنی راجع به نظم جلسه رسیدگی شامل امور حسبی نیز خواهد بود.

ماده ۴۶- در امور حسبی اگر دادرس آشنا به زبان اشخاص باشد ملزم به مداخله دادن مترجم نیست و در صورت احتیاج به مترجم دادرس می‌تواند کسی که طرف اعتماد او است برای ترجمه انتخاب نماید.

مترجم نباید از اشخاص مذکور در ماده ۸ انتخاب شود.

ماده ۴۷- در مورد دعوی خیانت یا عدم لیاقت و سایر موجبات عزل وصی یا قییم یا ضم امین ترتیب رسیدگی مطابق مقررات این قانون است و حکمی که در این خصوص صادر می‌شود مطابق آیین دادرسی مدنی قابل پژوهش و فرجام است.

باب دوم - در قیومت

فصل اول - صلاحیت دادگاه قیومت

ماده ۴۸- امور قیومت راجع به دادگاه شهرستانی است که اقامتگاه محجور در حوزه آن دادگاه است و اگر محجور در ایران اقامتگاه نداشته باشد، دادگاهی که محجور در حوزه آن دادگاه سکنی دارد برای امور قیومت صالح است.^۱

۱. ر.ک به نظریات اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه:

الف - نظریه شماره ۷/۲۹۷۵ مورخ ۱۳۸۱/۷/۸

ب - نظریه شماره ۷/۶۰۱۹ مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲

ماده ۴۹- هرگاه مجبور در خارج ایران اقامت یا سکنی داشته باشد امور قیمومت راجع به دادگاه شهرستان تهران است.

ماده ۵۰- در صورتی که مجبور در خارج ایران اقامت یا سکنی دارد و مطابق ماده ۱۲۲۸ قانون مدنی مأمور کنسولی ایران قیم موقت برای مجبور معین نماید اگر دادگاه تهران تصمیم مأمور کنسولی را تنفیذ نکند تعیین قیم با دادگاه نامبرده خواهد بود.^۱

ماده ۵۱- در صورتی که متوفی دارای صغاری باشد که اقامتگاه آنها مختلف است دادگاهی که برای یک نفر از صغار بدو تعیین قیم کرده است، می‌تواند برای صغاری هم که در حوزه آن دادگاه اقامت ندارد قیم معین نماید و اگر قیم معین نشده باشد دادگاهی که کوچک‌ترین صغیر در حوزه آن اقامت دارد برای تعیین قیم نسبت به تمام صغار صلاحیت خواهد داشت و اگر معلوم نباشد کدام یک از صغار کوچک‌ترند هریک از دادگاه‌ها که صغیر در حوزه آن دادگاه اقامت دارد صالح است.

ماده ۵۲- هرگاه در اقامتگاه مجبور دادگاه صلاحیت‌دار برای امور قیمومت نباشد امور مزبور با نزدیک‌ترین دادگاه صلاحیت‌دار به اقامتگاه مجبور خواهد بود.

ماده ۵۳- در صورتی که اقامتگاه مجبور معلوم نباشد امور قیمومت با دادگاهی است که مجبور در حوزه آن دادگاه یافت می‌شود.

ماده ۵۴- عزل و تعیین قیم جدید و تعیین قیم موقت و سایر امور مجبور که راجع به دادگاه است با دادگاهی است که بدو تعیین قیم کرده است.

فصل دوم - ترتیب تعیین قیم

ماده ۵۵- علاوه بر اشخاص مذکور در ماده ۱۲۱۹ و ۱۲۲۰ و ۱۲۲۱ قانون مدنی شهرداری و اداره آمار و ثبت احوال و مأمورین آنها و دهبان و بخشدار در هر محل مکلفند پس از اطلاع به وجود صغیری که محتاج به تعیین قیم است به دادستان شهرستان حوزه خود اطلاع دهند.

ماده ۵۶- هریک از دادگاه‌ها که در جریان دعوی مطلع به وجود مجبوری شود که ولی یا وصی یا قیم نداشته باشد باید به دادستان برای تعیین قیم اطلاع بدهد.^۲

ماده ۵۷- در رسیدگی به درخواست حجر دادگاه نسبت به اشخاصی که مجنون یا سفیه معرفی شده‌اند هرگونه تحقیقی که لازم بداند به عمل می‌آورد و می‌تواند اشخاصی که اطلاعات آنها را قابل استفاده بداند احضار نموده و یا برای تحقیق از اشخاص نامبرده نماینده بفرستد و پس از

۱. ر.ک به نظریه شماره ۷/۴۵۷ مورخ ۱۳۷۵/۱/۲۳ اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه.

۲. ر.ک به نظریه شماره ۷/۵۷۶۶ مورخ ۱۳۷۵/۹/۱ اداره کل حقوقی و تدوین قوانین قوه قضائیه.